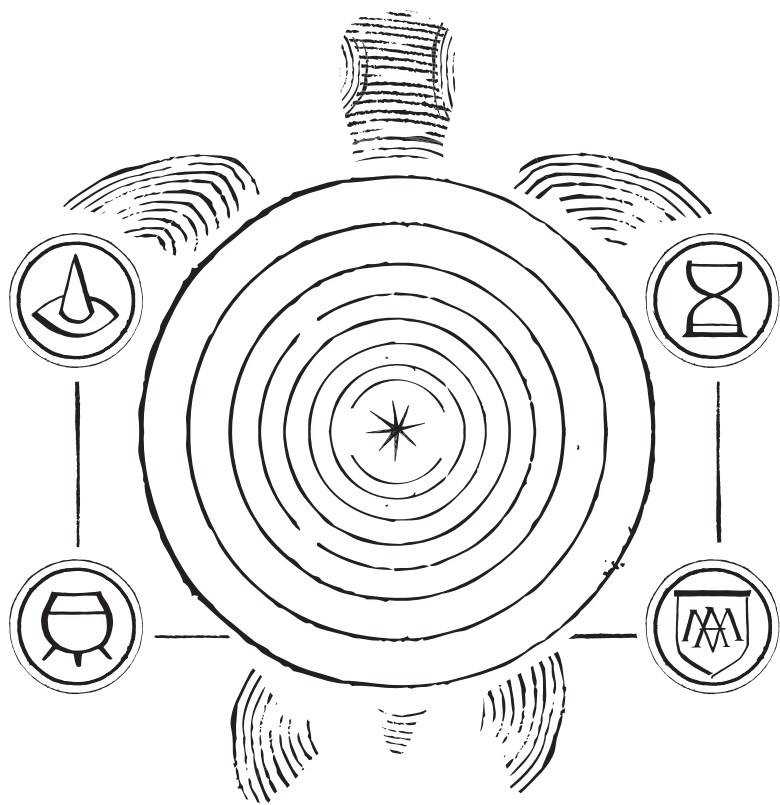

◆ ДИСКЪОСВѢТ ◆

TERRI PRATCHETT

УДК 821.111-3
П70

Copyright © Terry and Lyn Pratchett, 1999

First published as THE FIFTH ELEPHANT in 1999 by Doubleday, an imprint of Transworld. Transworld is part of the Penguin Random House group of companies.

Террі Пратчетт

П70 П'ятий слон [Текст] : роман / переклад з англ. Ольги Белової. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2025. — 456 с.

ISBN 978-966-448-512-5

За легендою, П'ятий Слон, що звалився на Диск, змістив розташування континентів і збагатив його покладами золота, заліза і... жиру — важливих для торгівлі ресурсів. Цей факт стає несподіванкою для командора Міської варти Семюела Ваймза, якого висилають послом від Анк-Морпорка на коронацію Низинного короля гномів у далекий і небезпечний Убервальд.

Гноми, вампіри та перевертні населяють цей лісистий і не особливо цивілізований край, що постачає жир усьому Дискосвіту. А коронація — це торжество дипломатії, політики та інтриг — словом, усього, в чому Семюел Ваймз геть не вправний. А ось пошуки сакрального гномського Кекса, сутичка з розбійниками на перевалі, втеча від перевертнів у зимових заметах — це вже завдання з його портфоліо. Та чи впорається Ваймз цього разу: у новому статусі і без підтримки знайомих анк-морпоркських провулків?

УДК 821.111-3

XXIV роман «Дискосвіту»
VI роман циклу «Варта»

© Террі Пратчетт, текст, 1999
© Ольга Белова, переклад, 2025
© Романа Романишин, Андрій Лесів,
обкладинка, оформлення серії, 2025
© Видавництво Старого Лева,
українське видання, 2025

ISBN 978-966-448-512-5

Усі права застережено.

П'ЯТИЙ СЛОН

РОМАН

ЦИКЛ
"ВАРТА"
— 5 —

ЛЬВІВ
ВИДАВНИЦТВО СТАРОГО ЛЕВА
2025

Величезна подяка Пітеру Блеклі за допомогу
з гномською оперою «Кривава Сокира і Залізний
Молот»: твоя версія, здається, була значно кращою
(і точно мала більше арій про золото).

КАЖУТЬ, ЩО СВІТ — ПЛАСКИЙ І ЛЕЖИТЬ НА СПИНАХ чотирьох слонів, які, своєю чергою, стоять на спині велетенської черепахи.

Кажуть, що ці слони такі величезні, що мають кістки з каменю і заліза, а нерви — з золота, для покращення сигналу на довгих дистанціях.*

Кажуть, що колись у давнину п'ятий слон з галасом і ревом пролетів крізь атмосферу тоді молодого світу і гепнувся на землю з такою силою, що розділилися континенти і здійнялися гори.

Ніхто, правду кажучи, не бачив на власні очі, як він гепнувся, що ставить цікаве філософське питання: коли мільйони тонн розлюченої слонятини каменем падають з неба, але ніхто цього не чує, чи можна — філософськи кажучи — стверджувати, що вона видає звуки?

А якщо ніхто не бачить, як гепнувся слон, то чи дійсно він гепнувся?

Іншими словами, чи це не просто дитяча оповідка, яка колись мала пояснювати цікаві природні феномени?

* Не з мертвого каменю і заліза, як ми їх знаємо сьогодні, а з живого каменю і заліза. Гноми мають дуже вибагливу мінеральну міфологію. — Тут і далі прим. авт.

Що стосується гномів, яким належить ця легенда і чиї копальні сягають значно глибше, ніж копальні всіх інших рас, то вони кажуть, що в ній є зерно істини.

Погожим днем, високо з Вівцескель можна було окинути поглядом всі долини вниз. Посеред літа спостерігач міг порахувати стовпи пилюки, які здіймали череди волів; воли брели зі швидкістю не більше двох миль на годину; кожна пара тягла за собою по два вози з чотирма тоннами кожен. Такі перевезення доправляли повільно, але, коли вже доправляли, то багато. До міст на узбережжі Округлого моря воли перевозили сировину, а подеколи ще людей, які вирушили у світ на пошуки щастя і, може, жменьки діамантів.

В гори вони привозили готові товари, рідкісні заоккеанські цікавинки і людей, які дістали мудрості і шрамів.

Між караванами зазвичай пролягав день дороги. Вони перетворювали ландшафт на розгорнуту машину часу. Якщо погода стояла ясна, можна було побачити минулий вівторок.

Далеко в небі виблискували геліографи; це колони переблимувалися повідомленнями — про бандитів на шляху, про вантажі і ту найкращу таверну, де подавали подвійне яйце, потрійну картоплю і стейк, більший за тарілку під ним.

З возами подорожувало багато люду. Це було дешево, швидше, ніж пішки, і давало змогу дістатися місця призначення.

Дехто їхав задурно.

Один із візників мав клопіт зі своєю запряжкою. Вони були якісь полохливі. Це було б нормально в горах, де

бозна-які дикі тварини могли сприйняти волів за дорожній ланч, але тут найнебезпечнішим хижаком була капуста.

За спиною у візника, у вузькому просторі поміж лісоматеріалу, щось спало.

Стояв звичайний день в Анк-Морпорку...

Сержант Колон балансував на хиткій драбині наприкінці Латунного мосту, чи не найжвавішої транспортної артерії міста. Однією рукою він чіплявся за високу жердину з коробкою на вершечку, а іншою тримав саморобну книжку з картинками перед шпариною на боці коробки.

— А це *інший* різновид воза, — сказав він. — Ясно?

— Т'к, — відповів тихий голосок зсередини коробки.

— До-обренько, — Колон, вочевидь, лишився задоволений відповіддю. Він кинув книгу і показав пальцем вздовж мосту.

— Отже, бачиш ці дві позначки, намальовані на бруківці?

— Т'к.

— І вони позначають...

— Якщо-віз-проїжджа-від-ного-до-ншого-менш-як-за-хвилину-т'він-їде-зашвидко, — проторохтів голосок.

— Молодець. І тоді ти?..

— Малюю м'люнок.

— На якому буде видно?..

— Обличчя-в'дія-чи-номери-воза.

— А якщо це ніч, тоді?..

— В'імкну-с'ламандру-щоб-підсвітити...

— Молодець, Родні. І щодня хтось з нас забиратиме твої малюнки. Маєш все, що потрібно?

— Т'к.

— Що це таке, сержанте?

Колон подивився вниз у дуже велике, брунатне, задержте до нього обличчя, і всміхнувся.

— Добрий вечір, Весю, — Колон вже злізав, важко повисаючи на щаблях драбини. — До ваших послуг, пане Дерев'янський: сучасна міська інфраструктура. Варта нового міле... міле... міленіюму.

— Ну не знаю, Фреде, — Все Дерев'янський критично оглянув штуkenцію. — Мені здається, міленіум вартий куди більшого...

— Та не «варта чогось», а «Міська варта», Весю!

— А, точно.

— Як хтось тут зашвидко проїде — лорд Ветінарі вже зранку отримає його портрет. Іконографи не брешуть, Весю.

— Чиста правда, Фреде, — бо затупі.

— Розумієш, його світлість втомився від возів, що перевищують швидкість на мосту, тож попросив нас дати з цим раду. Я тепер Транспортний Голова, раптом ти не в курсі.

— Це добре, Фреде?

— Ну звісно, що добре! — палко вигукнув сержант Колон. — Тепер від мене залежить, чи не заб'ються... ем... артерії нашого міста, що призведе до повної зупинки торгівлі і загальної руїни. Найключовіша посадка, можна сказати.

— І ти працюєш сам, так?

— Ну, здебільшого. Здебільшого. Звісно, капрал Ноббс та хлопці допомагають.

Все Дерев'янський почухав носа.

— От про щось схоже я б і хотів з тобою переговорити, Фреде, — сказав він.

— Без проблем, Весю.

— Я знайшов у себе під рестораном щось дуже дивне, Фреде.

Сержант Колон завернув за ріг слідом за здорованем. Фред зазвичай полюбляв товариство Веся, бо поруч із ним скидався на стрункого. Все Дерев'янський був з тих людей, яких заносять до атласів зоряного неба, бо вони впливають на орбіту дрібних планет. Брук у нього під ногами йшов тріщинами.

В одному тілі він поєднував найкращого кухаря і найпожадливішого їдця Анк-Морпорка — і ще багато вільного місця лишалося; такі люди зазвичай бувають послані на землю з картоплянопюревих небес. Сержант Колон не пригадував справжнього імені Веся; його прізвисько було насправду народне, адже, хто би не перестрів цього велета на вулиці, ніхто не вірив, що це *все* — Дерев'янський.

На Брод-Вей стояв великий віз. Решта руху загальмувала, намагаючись його обминути.

— Опівдні до мене доставляють м'ясо, Фреде, і ось коли візник вийшов... — Все Дерев'янський тицьнув у чималу трикутну конструкцію, яку хтось почепив на колесо воза. Це був якийсь пристрій з дуба і сталі, неохайно пофарбований в жовте.

Фред обережно постукав по штуkenції пальцем.

— Ок, тепер я розумію, у чому твоя проблема, — сказав він. — Отже, як довго твій візник був усередині?

— Як сказати. Я нагодував його обідом...

— А в тебе дуже смачні обіди, Весю, я завжди кажу. Яка сьогодні була страва дня?